

Syrjäytymisen ehkäisemisen mestarikurssi

28.3.2017

OSA 1: SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN VARHAISLAPSUUDESSA

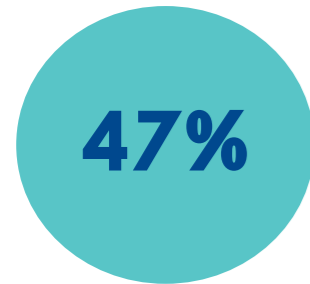

Syrjäytymisen ehkäiseminen on sitä tehokkaampaa mitä varhaisemmassa ikävaiheessa toimitaan. Laadukas varhaiskasvatus ja vanhempien tukeminen ovat lapsen apuna myöhemmissä kehitysvaiheissa.

Katja Repo

Kunnan, lapsen vai vanhempien etu? Lastenhoidon ratkaisujen monet kasvot

Tutkimusjohtaja, Tampereen yliopisto
katja.repo@uta.fi
[CHILDCARE](#), Twitter: @CCTutkimus

**alle kolmi-
vuotiaista lapsista
hoidettiin lasten
kotihoiton tuella
vuonna 2015.**

(KELA)

Mistä on kyse?

Suomessa varhaiskasvatus- ja lastenhoitopolitiikka ei tunnista lasten yhtäläistä oikeutta varhaiskasvatukseen.

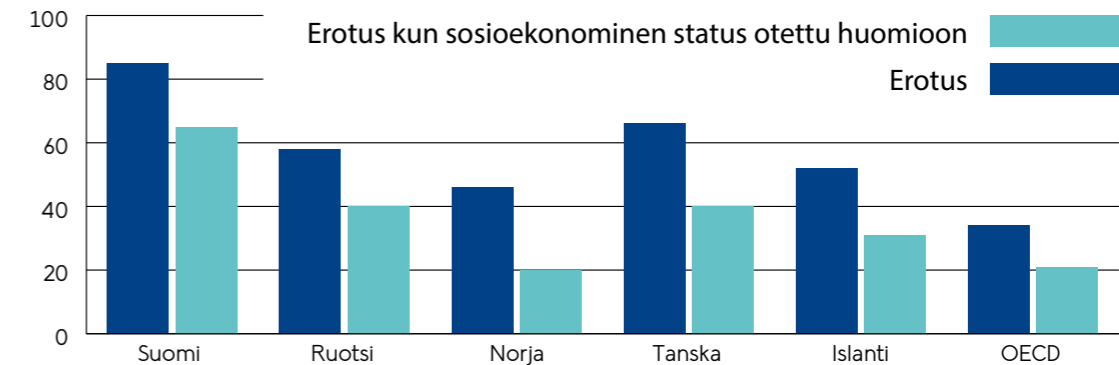
Lasten kotihoiton tuki on esimerkki järjestelmästä, joka vaikuttaa lasten mahdollisuuksiin osallistua varhaiskasvatukseen.

Perheissä, joissa nuorimmasta lapsesta maksetaan lasten kotihoiton tukea, muut alle kouluikäiset lapset ovat pääsääntöisesti kotihoitossa. Sisaruksista vain noin viidennes on päivähoitossa.

Ratkaisu:

Yhtäläisten oikeuksien toteutuminen vaatii varhaiskasvatus- ja lastenhoitopolitiikan tarkastelua kokonaisuutena.

Maahanmuuttajataustaisten ja kantaväestön nuorten ero oppimistuloksissa (matematiikan pistekeskisarvojen erotus).

Lähde: Harju-Luukkainen ym. 2014: Avaimet osaamiseen ja tulevaisuuteen

Mistä on kyse?

PISA-tulosten mukaan maahanmuuttajaperheiden lapset Suomessa ovat keskimäärin lähes kaksi kouluvuotta kantaväestön tasoa jäljessä. Päivähoidon tiedetään parantavan erityisesti vähäosaisten maahanmuuttajaperheiden lasten kielitaitoa ja koulumenestystä.

Ratkaisu:

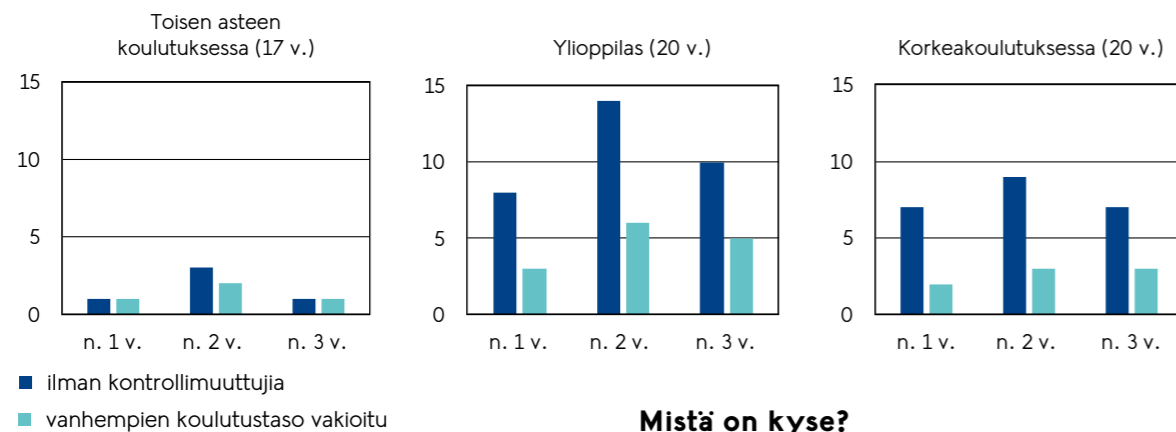
Lasten kotihoitoa tuetaan Pohjoismaissa jo suhteellisen paljon. Maahanmuuttajaperheet hyötyisivät, jos heitä kannustettaisiin käyttämään päivähoitoa nykyistä enemmän.

Jussi Tervola

Perhepolitiikka, maahanmuuttajalapsen ja syrjäytymisen uhka

Tutkija, Kela
jussi.tervola@kela.fi
[TITA](#), Twitter: @TITAconsortium

Alle kolmevuotiaan lapsen todennäköisyys kouluttautua verrattuna niihin lapsiin, jotka aloittavat päivähoiton yli kolmevuotiaana tai eivät ollenkaan.

Lähde: Karhula, Erola & Kilpi-Jakonen (2017)

Elina Kilpi-Jakonen

Varhaiskasvatuksesta jokaisen lapsen velvollisuus?

Erikoistutkija, Turun yliopisto
elina.kilpi-jakonen@utu.fi
[TITA](#), Twitter: @TITAconsortium

Mistä on kyse?

Muihin OECD-maihin verrattuna suomalaislapset aloittavat päivähoiton myöhään. Varhaiskasvatukseen ja päivähoitoon osallistuminen vaikuttaa myönteisesti koulutukseen ja tasa-arvoon lasten myöhemässä elämässä.

Ratkaisu:

Perheitä tulisi kannustaa osallistumaan aiemmin varhaiskasvatukseen. Maksutonta varhaiskasvatusta voisi laajentaa tai äitejä kannustaa palaamaan työelämään aiemmin.

Andre Sourander

Millaisia varhaisia interventioita tarvitaan?

Professori, Turun yliopisto
andre.sourander@utu.fi
[APEX](#), Twitter: @APEXtutkimus

Mistä on kyse?

Lasten mielenterveysongelmat ovat vahvasti yhteydessä aikuisiän psykiatriisiin häiriöihin, rikollisuuteen, päihdeongelmiin, terveyskäyttäytymiseen, kuolemaan ja syrjäytymiseen.

Ratkaisu:

Lapsuuden mielenterveysongelmat pitää todeta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Lisäksi tulee järjestää tehokkaita matalan kynnyksen perhekeskeisiä interventioita.

Markus Jantti

Mitä voidaan tehdä kasvaneelle lapsiköyhyydelle?

Professori, Helsingin yliopisto
markus.jantti@helsinki.fi
[WIP](#), Twitter: @WIPconsortium

Mistä on kyse?

Lapsiperhe luokitellaan köyhäksi, jos perheen vuositulo jäävät alle puoleen keskimääräisestä. Lapsiköyhyys on lisääntynyt yksinhuoltajaperheissä. Keskeinen syy köyhyydelle on työstä saatavien tulojen vähyys.

Ratkaisu:

Yksinhuoltajaperheiden lapsilisän nostaminen auttaisi kohdennetusti heikossa taloudellisessa asemassa olevia perheitä.

Varhaiskasvatus ja perheen tukeminen varhain auttaa lasta myöhemmässä elämässä

Mitä keskusteltiin Mestarikurssin ensimmäisessä osassa?

Syrjäytymisen ehkäiseminen varhaislapsuudessa -seminaari avasi neliosaisen Syrjäytymisen ehkäisemisen mestarikurssin 28.3.

Kenen etu on varhaiskasvatus?

- Nykyinen järjestelmämme pakottaa valitsemaan kotihoidon ja varhaiskasvatuksen välillä, sanoi seminaarin avannut **Katja Repo**.

Tähän tarjotaan ratkaisuksi usein avointa varhaiskasvatusta, jolla tarkoitetaan esimerkiksi kerhoja ja leikkitoimintaa. Niiden haasteena on, että palvelut ovat eri hintaisia, eikä niiden sisällöstä ja laadusta ole tutkimustietoa.

Keskustelussa ratkaisuksi tarjottiin myös maksutonta varhaiskasvatusta. Sen lisäksi keskustelussa muistutettiin kuntavaalien alla kuntapäätäjiä siitä, että päivähoiton ryhmäkoosta voi päättää kunnan sisällä.

Varhaiskasvatuksesta voi tehdä velvollisuuden

Elina Kilpi-Jakonen jatkoi aloitettua keskustelua toteamalla, että Suomessa lapset aloittavat päivähoitossa verrattain myöhään. Näin siitä huolimatta, että varhaiskasvatuksella on todettu olevan monia hyötyjä. Varhaiskasvatukseen osallistunut lapsi esimerkiksi kouluttautuu pidemmälle ja oppii toimimaan ryhmässä. Lisäksi kun lapsi on hoidossa, vanhemmat pääsevät työelämään.

- Olivat hyödyt mitä tahansa, tärkeintä on taata laadukas päivähoitoympäristö kaikille ja kiinnittää huomiota siihen, miten varhaiskasvatus on sosiaalisesti eriarvoisesti jakautunutta, Kilpi-Jakonen sanoi.

Vaikeimmassa asemassa olevat hyötyvät varhaiskasvatuksesta eniten

Eryteisesti pienituloisten ja maahanmuuttajaperheiden lapset hyötyvät varhaiskasvatukseen osallistumisesta, muistutti **Jussi Tervola**. Suomessa toisen polven maahanmuuttajalapsen ovat oppimistuloksissa

sa kaksi kouluvuotta kantaväestöä jäljessä.

- Eroja voidaan tasata varhaiskasvatuksella. Sillä on lisäksi vahva kotouttava vaikutus, koska eritaustaiset ihmiset ovat tekemisissä toistensa kanssa. Kun varhaiskasvatusta suunnitellaan, pitäisi välttää segregoitumista ja suunnitella palvelua yhtä lailla kaikille, Tervola sanoi.

Varhaiset käytöshäiriöt ovat viite syrjäytymisriskistä

Andre Sourander nosti lapsuus- ja myöhemmän iän mielenterveysongelmiin puuttumisen suurimmaksi haasteeksi sen, että valtaosa palveluihin käytettävistä varoista menee korjaaviin toimenpiteisiin. Esimerkiksi huostaanoton kustannukset ovat lähes miljardi vuodessa.

- Entä jos käyttäisimme edes prosentin tästä summasta ennaltaehkäisyyn, esimerkiksi vanhemmuuden taitojen parantamiseen? Sourander ehdotti.

Tällaista niin sanottua Voimaperhe-toimintamallia on testattu hyvin tuloksin APEX-hankkeessa, jota Sourander edustaa.

Lapsiköyhyys on kasvanut yksinhuoltajaperheissä

- Lapsiköyhyys on pysynyt samalla tasolla muissa ryhmissä, mutta yksinhuoltajaperheissä se on kasvanut vauhdilla, kertoi **Markus Jäntti**.

Ratkaisuksi köyhyyteen Jäntti esitti lapsilisän nostamista yksinhuoltajaperheissä sekä työn tukemista. Vanhempien kannustaminen työelämään vähentämällä työtä vailla olevien tukia on huono ratkaisu, sillä se päinvastoin lisää köyhyyttä.

Yleisöä kiinnosti perustulo ratkaisukeinona. Jäntin mukaan se vaikuttaisi samaan tapaan kuin lapsilisän nosto, mutta halvempaa olisi nostaa lapsilisää.

Lisätietoja seminaarin aiheista saa seuraamalla tutkimuskonsortioita Twitterissä, verkkosivuilta ja osoitteesta www.tasaarvostn.fi.

Seminaarisarjan järjestää kolme STN-rahoitteista tutkimusohjelmaa:

Tasa-arvoinen yhteiskunta

Osaavat työntekijät - menestyvät työmarkkinat

Terveys, hyvinvointi ja elämäntavat

